

Jeffrey D. Sachs, Columbia Üniversitesi'nde ekonomi profesörü ve Yeryüzü Enstitüsü Direktörüdür.

Prof. JEFFREY D. SACHS

Obama **BM iklim sürecini** baltalıyor

ABD'nin önderlik ettiği belgenin en baştaki özelliklerinden biri, müzakerelere 2010'da devam etme niyetinden hiç bahsedilmemiş olması. Bilerek böyle yapıldığı hemen hemen kesin. Obama, ABD'nin yapması gerekeni yapacağını ancak karışık BM iklim sürecine 2010'da daha fazla bulaşmayacağını açıklayarak, **BM İklim Değişikliği Çerçeve Anlaşması'nın** altındaki taburenin bacaklarını kesti.

iki yıldır süren iklim değişikliği müzakereleri, Kopenhag'da bir maskaralık ile artık sona erdi. Başkan Barack Obama, karmaşık sorunları ele almak yerine, dört ülke ile anlaşmaları muğlak bir ilke beyanı ile zafer ilan etmeye karar verdi. Bazılarının kabul ettiği, bazılarının ise suçladığı geri kalan 187 ülke, oldubittiye getirildi. Bu gerçeğin ardından, çoğu "ister al, ister alma" diye sunulduğundan kabul etmiş olsa da genel kabul gördüğünü savundu.

Bu felaketin sorumluluğu dünyanın dört bir yanına yayılıyor. Önce, başkanlığının sekiz yılında iklim değişikliğini yok sayıp dünyanın çok değerli zamanını harcayan George W. Bush ile başlayalım. Sonra, iki yıllık dönemde müzakere sürecini sefil bir şekilde yürüten BM geliyor. Ardından, sistem

dünyanın geri kalanı için hiç uygun olmadığı halde durmaksızın bir küresel emisyon ticareti sisteminde direten Avrupa Birliği.

Sonra sırada, BM İklim Değişikliği Çerçeve Anlaşması'nı imzaladıktan sonra on beş yıl üst üste iklim değişikliğini yok sayan Amerika Birleşik Devletleri Senatosu var. Son olarak da ABD iktidar ve iç politikasında rahatsızlık yarattığı ortaya çıktığından, BM çerçevesi altında sistematik bir hareket tarzından etkili şekilde vazgeçen Obama.

EKSTRA MALİYETLERİ KİM CİDDİYE ALIR?

Obama'nın sahte bir zaferi ilan etme kararı, zengin ülkelerin istediklerini yapmaları ve artık pek çok küçük ve yoksul ülkenin "sinir bozucu" kaygılarına kulak asmamaları gerektiği işaretini vererek, BM sürecini baltalamaktadır. Bazıları bunu, BM'ye üye 192 ülke ile anlaşmanın zorluğunu yansıtarak, pragmatik bulacaktır ama bundan da kötü. Başını ABD'nin çektiği birkaç güçlü ülkenin samimiyetsiz, tutarsız ve hiç de ikna edici olmayan sözleri, bir o kadar karmaşık olan uluslararası hukukun yerini aldı. Amerika, diğerlerinin bu şartların altına imza atmasına ısrar etti ve BM sürecini pamuk ipliğine bağlı hale getirdi. Ancak bu sorun hakkında dünyanın geri kalanına hiçbir zaman iyi niyet ve bu konuda önderlik edecek beceri ve ilgi göstermedi. Sera gazı emisyonlarının fiili olarak azaltılması açısından, bu anlaşmanın gerçekten bir başarı elde etmesi pek mümkün değil. Bağlayıcı değil ve muhtemelen emisyon indirimi konusundaki muhalefetin elini kuvvetlendirecek. Başkalarının verdiği sözlerin ne kadar gevşek olduğunu gördükten sonra, emisyon azaltımının ekstra maliyetlerini kim ciddiye alır ki?

Gerçek şu ki artık dünya, ABD'nin ciddi bir emisyon azaltımını başarıp başaramayacağını bekleyip görecektir. Bunu yapacağı konusunda çok ciddi kuşklar var. Obama Senato'da yeterli oya sahip değil, Senato'da bir anlaşmaya varmak için politik sermaye harcama konusunda hiç bir isteklilik sergilemedi ve şimdiye kadar yaptığından çok daha fazla ısrarcı olmazsa 2010 yılında Senato'nun bu konuyu oyladığını göremeyebilir bile.

OBAMA TABURENİN BACAKLARINI KESTİ

Kopenhag zirvesi, zengin ülkelerden yoksul ülkelere mali yardım yapılması konusunda da yetersiz kaldı. Pek çok rakam ortaya atıldı ama bunların çoğu her zaman olduğu gibi, boş vaatlerdi. Önümüzdeki birkaç yıl boyunca belki (o da yalnızca belki), birkaç milyar doları bulacak alçak gönüllü harcamaların duyurulmasının yanında, esas haber gelişmekte olan ülkeler için 2020'ye kadar ayrılacak yılda 100 milyar dolarlık bir taahhüt idi. Ancak bu rakama nasıl ulaşılabileceğine ilişkin hiçbir ayrıntı verilmedi.

Kalkınma için mali yardım konusundaki deneyim, son on yıldır para konusunda yapılan açıklamaların çoğunlukla boş vaatler olduğunu öğretti. Zengin ülkeleri hiç de bağlamıyor. Arkalarında po-

litik irade bulunmuyor. Aslında Obama, BM Çerçeve Anlaşması'na göre iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlamaları için yoksul ülkelere yardım etmeleri konusundaki taahhütleri ile ilgili sorumluluklarını, Amerikan halkı ile bir kez bile tartışmadı. ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, 100 milyar dolarlık "hedeften" bahseder bahsetmez, pek çok Kongre üyesi ve muhafazakâr medya karşı çıktı.

ABD'nin önderlik ettiği belgenin en baştaki özelliklerinden biri, müzakerelere 2010'da devam etme niyetinden hiç bahsedilmemiş olması. Bile-rek böyle yapıldığı hemen hemen kesin. Obama, ABD'nin yapması gerekeni yapacağını ancak karışık BM iklim sürecine 2010'da daha fazla bulaşmayacağını açıklayarak, BM İklim Değişikliği Çerçeve Anlaşması'nın altındaki taburenin bacaklarını kesti.

KÜRESEL YIKIMA TANIKLIK

Bu tutum, ABD'de yaklaşan 2010 ara dönem Kongre seçimlerini yansıtıyor olabilir. Obama, seçim dönemi geldiğinde, hiç de tutulmayan uluslararası müzakerelerin ortasında kalmak istemiyor. Bu müzakerelerin pek bir sonuca varamayacağını hissediyor da olabilir. Bu konuda haklı ya da haksız, niyeti müzakereleri bitirmek gibi gözüküyor. Öyleyse ve ABD daha fazla müzakereye katılmazsa, Obama'nın çevre yasası uluslararası sistemine George Bush'dan daha fazla zarar verdiği ortaya çıkar. Bana göre Kopenhag'dan arta kalan imaj, Obama'nın henüz yalnızca beş ülkenin gördüğü bir anlaşmayı bir basın toplantısında duyurup hemen sonra ülkesindeki bir kar fırtınasına yakalanmamak için Washington DC'ye gitmek üzere havalimanına koşuşturması. Tarih önünde çok ciddi bir sorumluluk altına girmiş oldu. Eyleminin işe yaramaz olduğu, ABD'nin ve diğerlerinin gönüllü taahhütlerinin yetersiz olduğu ortaya çıkarsa iklim değişikliği konusunda büyükleri uluslararası hukuka tek başına tercih eden Obama olacak.

Belki BM, hızla daha iyi organize olmaya çalışır. Belki Obama'nın "kumarı" işe yarar, ABD Senatosu yasayı çıkarır ve diğer ülkeler de kendi üzerlerine düşeni yaparlar. Belki de sabır, uzmanlık, iyi niyet ve uluslararası hukuka saygı gerektiren ve bunların hepsinin Kopenhag'da yetersiz kaldığı açık. Sonuçta karmaşık ve güç bir sorun için işbirliği yapma konusundaki başarısızlığımızla küresel yıkıma doğru büyük bir adıma tanık olduk.

Telif Hakkı: Project Syndicate, 2009.

www.project-syndicate.org

Kopenhag zirvesi, zengin ülkelere mali yardım yapılması konusunda da yetersiz kaldı. Pek çok rakam ortaya atıldı ama bunların çoğu her zaman olduğu gibi, boş vaatlerdi. Esas haber, gelişmekte olan ülkeler için 2020'ye kadar ayrılacak yılda 100 milyar dolarlık bir taahhüt idi. Ancak bu rakama nasıl ulaşılabileceğine ilişkin hiçbir ayrıntı verilmedi.